



OCAK AYI: RAHİM AĞZI (SERVİKS) KANSERİ FARKINDALIK AYI

Bir ülkede rahim ağzı kanserinden kaynaklı ölümü engellenen kadın sayısı o ülkenin sağlık hizmetleri yönünden gelişmişliği ve kadına verilen değer ile doğru orantılıdır. Rahim ağzında gelişen bir kanser türü olan Rahim ağzı Kanseri, tarama yöntemleri ile erken tanı alarak hastalığa bağlı ölüm oranlarının büyük oranda azaltılabildiği kanıtlanmıştır. Bu nedenle Bakanlığımız buna yönelik kapsamlı sağlık programlarının içine Rahim ağzı Kanseri taramalarını da alarak büyük bir başarı ile yürütmeye devam etmektedir.

Ocak ayı Rahim Ağzı Kanseri Farkındalık Ayı olarak belirlemiş olup dünyanın birçok ülkesinde hastalığa dikkat çekmek üzere Farkındalık etkinlikleri düzenlenmektedir. Ülkemizde de bu farkındalık etkinlikleri tüm illerimizde yapılarak halkımıza bu konuda bilinçlendirip tarama programlarımız tanıtılmaktadır.

Rahim Ağzı Kanseri Neden Önemli?

- Rahim ağzı kanseri önlenebilen bir hastalıktır.
- Rahim ağzı kanseri erken teşhis edildiğinde %100 tedavi edilebilir bir kanser türüdür.
- Rahim ağzı kanserinden ölüm tamamen engellenebilir durumdadır.
- Düzenli rahim ağzı kanseri taramasından geçen bir kadının, rahim ağzı kanserinden ölmeyeceği söylenebilir.

Risk faktörleri: Aşağıdaki özelliklere sahip bir kadınsanız, rahim ağzı kanseri için yüksek risk altında olabilirsiniz:

- 30 yaşın üzerinde olup tedavi edilmemiş Human Papilloma Virüs (HPV) ve/veya cinsel yolla bulaşan diğer enfeksiyonlarınız var ise. (HPV, rahim ağzı kanseri de dahil olmak üzere en az altı kanser türüne neden olabilen, cinsel yolla bulaşan yaygın bir virüstür.)
- Erken yaşta (16 yaş öncesi) aktif cinsel yaşama başladığınız.
- Birden fazla seks partneriniz var ise.
- Düzenli şekilde rahim ağzı kanser taramaları yaptırmıyor iseniz.
- Sigara içiyorsanız.
- Meyve ve sebzeyi az tüketmek şeklinde bir beslenme alışkanlığınız var ise.
- Düşük sosyoekonomik düzeye mensup iseniz.
- Uzun süre (5 yıldan fazla) doğum kontrol hapı kullanma öykünüz var ise.
- Zayıflamış bağışıklık sistemi (İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü/HIV gibi) söz konusu ise.
- Aşırı kilolu veya obez iseniz.
- Rahim ağzı kanseri olan bir kız kardeş veya anne gibi yakın bir akrabanız varsa.
- Doğumdan önce dietilstilbestrol'e (DES) maruz kalmış iseniz.

Belirtileri: Rahim ağzında kanser öncesinde gelişen değişiklikler genellikle belirti vermeyip ancak pelvik muayene, Pap testi ve HPV testleri ile erken dönemde tespit edilebilmektedir.

Aşağıdaki belirtilerden herhangi biriyle karşılaşırsanız hemen bir sağlık uzmanına başvurunuz:



- Vajinadan artan miktarda veya alışılmadık türde akıntı geliyorsa
- Sırt, bacak veya kadın cinsel organlarının olduğu bölgede ağrı gözleniyorsa
- Yorgunluk, kilo kaybı, iştahsızlık gelişmişse
- Tek ya da iki bacakta şişkinlik varsa
- İdrar yaparken ağrı gözleniyorsa
- Normal adet dönemi dışındaki zamanlarda lekelenme tarzında hafif kanama oluyorsa
- Normalden daha uzun süren veya daha ağır olan âdet kanaması söz konusu ise
- Cinsel ilişki sırasında veya sonrasında kanama veya ağrı gözleniyorsa
- Menopoz sonrası kanama izleniyorsa.

Erken Teşhis

Tarama ve erken teşhis ile tedavisi yüzde yüz mümkün olan rahim ağzı kanseri, günümüzde kanserden ölüm nedenleri arasında çok geride yer almaktadır. Rahim ağzı kanseri HPV ile ilişkili olan en yaygın hastalıktır. Neredeyse tüm rahim ağzı kanserleri HPV enfeksiyonu nedeniyle gelişmektedir. HPV ayrıca kadın ve erkeklerde cinsel organ ve ağız boşluğu kanserlerine de neden olmaktadır. HPV'nin tespiti, erken dönemde rahim ağzındaki kanser öncülü değişikliklere işaret ederek kanser teşhisini kolaylaştırmaktadır. Günümüzde rahim ağzı kanserini önlemeye veya erken bulmaya yardımcı olmak üzere geliştirilmiş iki tarama testi yaygın şekilde kullanılmaktadır.

- Pap testi (veya Pap smear), uygun şekilde tedavi edilmezse rahim ağzı kanserine dönüşebilecek olan prekanseröz durumları (rahim ağzındaki hücre değişiklikleri) arama esasına dayanır.
- HPV testi ise bu hücresel değişikliklere neden olabilecek virüsün (insan papilloma virüsü) rahim ağzı hücrelerinde tespiti esasına dayanan bir testtir.
- Her iki test de son derece basit ve ağrısız işlemler olup aynı anda yapılmaktadır.

Rahim ağzı kanseri Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ tarafından) “önlenebilen bir ölüm nedeni” olarak tanımlanmaktadır. Bu gerçekten hareketle tehlikeli olmasının yanında önlenebilir bir kanser olma özelliğini taşıyan bu hastalık için tüm dünyada tarama yapılması ve her ülkenin kendi kontrol politikasını oluşturması önerilmektedir. Ülkemizde uygulanan ulusal kanser tarama programı uyarınca, tarama standartlarımız doğrultusunda 30-65 yaş aralığındaki kadınlara her 5 yılda bir HPV ve Pap Testi uygulanmaktadır. Yapılan ilk test sonucu “**hastalık yok**” olarak değerlendirildiğinde; yani HPV testinin negatif olması veya Pap-smear patoloji raporunun normal gelmesi durumunda kişi bilgilendirilir. HPV testine göre, rahim ağzı kanseri yapan virüsü taşımadıkları, Pap-smear testine göre, alınan sürüntüde kanser öncülü hücrelerin olmadığı bilgisi verilir. Bu sonuçlar rahim ağzı kanseri olmadığını veya ileride asla olmayacağını garantilemez. Kişi, 5 yıl sonra tekrar rahim ağzı kanseri taramasına davet edilir.

Pozitif olgular ise teşhis merkezlerimize ileri tetkik için gönderilmektedir.



Tarama Testleri Nerelerde Yapılabilir?

Ülkemizde rahim ağzı kanseri taramaları **ÜCRETSİZ** olarak Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezlerinde (KETEM), Aile Sağlığı Merkezlerinde (ASM), Toplum Sağlığı Merkezlerinde (TSM) ve Sağlıklı Hayat Merkezlerinde (SHM) yapılmaktadır.

Bakanlığımız ve Bilim kurulunun hazırlamış olduğu COVID-19 pandemisinde Enfeksiyon Kontrol Önlemleri Rehberi doğrultusunda gerekli önlemler alınarak kanser taramaları devam etmektedir.

Tedavi

- Rahim ağzı kanseri ameliyat, radyasyon ve kemoterapi ile tedavi edilir. Bu tedavi seçenekleri hastanın durumuna ve ihtiyacına göre tek başına veya birbiriyle kombinasyon halinde verilebilir.
- Tedavi kanserin evresine, tümör hücrelerinin türüne ve tıbbi durumunuza bağlıdır.

Korunma

Günümüzde etkin tarama testlerinin ve İnsan Papilloma Virüs (HPV) enfeksiyonlarını önleyici aşının varlığı sebebiyle rahim ağzı kanseri yüksek oranda önlenabilir durumdadır. Rahim ağzı kanseri erken tespit edildiğinde, yüksek oranda tedavi edilebilir ve uzun süre hayatta kalma ve iyi yaşam kalitesi ile ilişkilidir.

Korunmada dikkat edilecek hususlar şu şekilde özetlenebilir:

- HPV'nin en çok kanser yapan tiplerine karşı geliştirilen ve koruyuculuğu yüksek olan aşılar mevcuttur. Dünya Sağlık Örgütü, rahim ağzı kanserine karşı 9-14 yaşlarındaki kız çocuklara aşı yapılmasını önermektedir.
- 30 yaşından itibaren tarama testlerini düzenli bir şekilde yaptırmak.
- Güvenli cinsel ilişki konusunda eğitim almak.
- Cinsel aktivite sırasında prezervatif (kondom) kullanmak.
- Erkeklerin sünnet olması.
- Sigara kullanmamak.
- Sebze ve meyvelerden zengin sağlıklı beslenmek